

Richard Brabec
ministr životního prostředí

Praha dne 7. července 2021
Č. j.: MZP/2021/740/766

Vážený pane veřejný ochránce práv,

nejprve mi dovolu poděkovat za zaslání „Zprávy o šetření z vlastní iniciativy ve věci úniku závadných látek do řeky Bečvy, ke kterému došlo dne 20.9.2020“ (dále jen Zpráva).

Souhlasím s Vámi, že současná právní úprava havárií dle vodního zákona je nedostatečná a přijetí legislativní změny je naléhavé. MŽP proto intenzivně připravuje novelu vodního zákona v této oblasti. Nyní je dokončováno vypořádávání velkého množství připomínek vzešlých z meziresortního připomínkového řízení. K předložení návrhu novely vodního zákona k posouzení Legislativní radou vlády by mělo dojít v nejbližší době (začátek července 2021).

V případě přijetí novely vodního zákona upravující oblast havárií je zřejmé, že bude nutné novelizovat prováděcí tzv. havarijní vyhlášku č. 450/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

MŽP rovněž ve spolupráci s Výzkumným ústavem vodohospodářským TGM v.v.i. připravuje metodický pokyn pro vodoprávní úřady, v němž bude rozpracován postup vodoprávního úřadu a dalších složek při šetření a zneškodňování havárie. Tento metodický pokyn bude reflektovat současný právní stav a v případě přijetí novely vodního zákona následně dojde k jeho úpravě.

Ve vašem dopise žádáte zejména o výklad současného znění § 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona ve vztahu k závěrům vyplývajícím ze Zprávy. Předmětné ustanovení stanovuje kompetenci krajského úřadu činit opatření, zejména při nedostatku vody a při haváriích, v případech přesahujících území správního obvodu obce s rozšířenou působností nebo možnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Podle Zprávy není z textu zákona zcela zřejmé, zda formulace „činit opatření“ znamená, že krajský úřad převezme řízení prací při zneškodňování havárie, nebo to, že bude „pouze“ koordinovat postupy jednotlivých vodoprávních úřadů obcí s rozšířenou působností, které budou ve svém správním obvodu řídit práce při zneškodňování havárie samy.

V tomto ohledu lze souhlasit se závěry uvedenými ve Zprávě, podle nichž je pojem „opatření“ ve vztahu k problematice havárií třeba vykládat jako „řízení prací při zneškodňování havárií“. V případě, že havárie přesahuje území správního obvodu obce s rozšířenou působností anebo možnosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností, přebírá řízení prací při zneškodňování havárie krajský úřad. Řízením prací při zneškodňování havárie ze strany krajského úřadu je třeba rozumět i případnou koordinaci činností vodoprávních úřadů na úrovni obcí s rozšířenou působností, neboť jejich součinnost bude v případě řešení havárie potřebná. Uvedený postup podle názoru MŽP nevylučuje možnost krajského úřadu rozhodnout o provedení některých opatření samostatně (např. uložení mimořádné manipulace na vodním díle). Jinými slovy oprávnění krajského úřadu „činit opatření“ nelze vykládat restriktivně pouze jako činnost koordinační. Pro úplnost je třeba dodat, že slovo „opatření“ je v § 107 odst. 1 písm. d) použito záměrně, neboť dané ustanovení se nevztahuje pouze na havárie ale i na jiné, demonstrativním způsobem určené případy, kterým je např. nedostatek vody (viz „zejména při nedostatku vody“). Dále lze souhlasit se závěrem, že působnost krajského úřadu, resp. krajských úřadů podle § 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona, je dána tehdy, pokud havárie zasáhne území alespoň dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ať už se jedná o správní obvody obcí s rozšířenou působností v rámci jednoho kraje nebo v rámci různých krajů. Je při tom na vodoprávních úřadech obcí s rozšířenou působností, jejichž správní obvody byly havárií zasaženy, aby vyhodnotily, že s ohledem na rozsah havárie je třeba věc předat v souladu s § 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona krajskému úřadu, do jehož působnosti vodoprávní úřad obce s rozšířenou působností spadá. Zákon přitom nestanoví žádnou lhůtu, je však zjevné, že by tak měl vodoprávní úřad učinit, jakmile je rozsah havárie zjištěn. V případě úniku závadných látek do řeky Bečvy bylo v den havárie zasažené území správního obvodu obce s rozšířenou působností ve Zlínském kraji (Valašské Meziříčí) a území správního obvodu obce s rozšířenou působností v Olomouckém kraji (Hranice). Podle výše uvedeného (na základě vyhodnocení konkrétní situace dotčenými vodoprávními úřady obcí s rozšířenou působností) tedy mohly být splněny podmínky pro aplikaci § 107 odst. 1 písm. d) vodního zákona.

Ve své Zprávě se dále tážete, zda Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) měla postupovat podle zákona o ekologické újmě. Zde musím zdůraznit, že MŽP stále nemá, vzhledem k dosud neukončenému vyšetřování diskutované havárie na řece Bečvě, ze strany Policie ČR k dispozici žádné oficiální informace o výsledcích šetření samotné Policie ČR, ani vodoprávních úřadů nebo ČIŽP. V obecné rovině lze uvažovat o tom, že by se institut ekologické újmy mohl použít, a to minimálně na základě naplnění § 2 písm. a) bodu 1 a 2 zákona o ekologické újmě, protože je řešen i úhyn chráněných druhů živočichů. Toto ustanovení bude potřeba naplnit ve smyslu vyčíslení „nepříznivé měřitelné změny“, a to jak na chráněných druzích volně žijících živočichů či rostlin, tak i na povrchových vodách ve smyslu nepříznivých účinků na ekologický nebo chemický stav útvarů povrchových vod nebo na jejich ekologický potenciál. Jakýkoliv

závěr v tomto ohledu však bude možné učinit až po ukončení vyšetřování, kdy by měl být identifikován i původce havárie. ČIŽP pak případně tomuto původci uloží nápravná opatření dle příslušných ustanovení zákona o ekologické újmě (§ 8 – uložení nápravných opatření z moci úřední a § 10 - náprava ekologické újmy na chráněných druzích, přírodních stanovištích a vodách, které jsou pak specifikovány v příloze 4 tohoto zákona). Náklady na nápravná opatření bude povinen nést původce havárie (§ 12 dost. 1).

Policie ČR podle veřejně dostupných zdrojů aktuálně sdělila obvinění právnické a fyzické osobě. ČIŽP může zahájit řízení podle zákona a ekologické újmě ve chvíli, kdy bude mít od Policie ČR k dispozici veškeré podklady ze šetření havárie (např. analýzy vzorků, znalecký posudek), aby mohla stanovit výše uvedenou nepříznivou měřitelnou změnu, a po posouzení této změny může uložit nápravná a preventivní opatření podle zákona o ekologické újmě.

S pozdravem

Mgr. Richard Brabec

Vážený pan
JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno